

una set de comunió humana, una necessitat religiosa, el desig d'un sentit de la vida que travessa la desesperació i l'absurd", podria ser, igualment, aclaridor.

Per la seva informació, per les seves qualitats d'impressió i disseny, per la seva aposta pedagògica, l'obra que aquí presentem pot satisfer estudiosos i profans. No podem menys que congratular-nos-en i felicitar els seus autors que de manera tan desinteressada i tan il·lusionada treballen per a la divulgació de l'obra duhameliana.

Lídia Anoll Vendrell

Somnis i assassins, la primera traducció catalana de l'obra de Malika Mokeddem

Acabo de llegir *Somnis i assassins*, el llibre de Malika Mokeddem (*Des rêves et des assassins*), que les Edicions El Jonc ens han posat a l'abast amb la seva jove col·lecció "veles e vents", en traducció catalana d'Àngels Santa. El llibre, val a dir-ho, invita a la lectura, per més d'una raó. Deixeu-me dir, primer, les d'ordre extern, pel goig de lloar la feina feta amb gust. La coberta ja és tot un repte: símbols que no necessiten ser desxifrats emmarquen una cara d'ulls més enigmàtics que els propis símbols. Què hi ha darrera aquest esguard i aquesta boca ben dibuixada que no esbossa el més mínim somriure? Obrint el llibre per intentar donar resposta a tots els interrogants que ens suscita aquesta imatge ens trobem amb una edició que és un regal per als ulls: el color del paper, la calidesa de la impressió...

L'obra en ella mateixa, –com tantes novel·les actuals– no és de trama complexa. Ha passat, potser, l'època de les grans novel·les que eren, també, *novel·les grans*. Ara, i sobre tot en el cas de la literatura magribina feta per dones, la denúncia passa al davant de la complexitat de la novel·la. No cal complicar les coses ni mostrar-nos herois extraordinaris, perquè les coses ja són prou complicades per elles mateixes, i d'herois..., d'herois n'hi ha un munt que lluiten dia a dia amb la por al cos, la ràbia dintre el cor, i l'esperança que aquest mal somni no durarà eternament.

Aquests herois, majoritàriament, tenen nom de dona. Aquesta boca tancada, que observàvem d'un bon principi, s'obre en el acte literari per mostrar a tot el món el que la mirada escrutadora enregistra, i que una ment noble i sana no pot continuar acceptant: una societat, on la força ancestral atorgada a l'home no cessa de ser causa dels estralls més abominables, i, entre ells, el d'impedir el desenvolupament de l'altra mitja part del gènere humà. L'autora, però, no amaga que també hi ha un petit nombre d'homes que està de part de la dona, encara que, en alguns casos, el pes de la tradició pugui més que els propis sentiments. I entre milers i milers de boques closes

sotmeses al caprici del més fort, –i que l'acte literari no podrà fer obrir mai–, hi ha la dona que no callarà fins a aconseguir que els drets humans siguin respectats arreu, disposada a pagar, per això, el preu que la intransigència i la incultura voldran posar-hi.

La Kenza, en aquesta obra, presenta totes les cares d'aquesta Algèria que un dia decideix abandonar per anar a la recerca de les traces d'una mare, morta ja, que no ha conegut mai. En aquesta recerca, Montpellier li farà veure l'altra cara del seu poble, la cara de l'immigrant. Positiu i negatiu, com sempre. Fugir, fugir, serà el seu gest instintiu. Desarrelar-se, encara que sigui per breus instants, per veure si la *planta* esmorteïda sent la ferida menys profunda.

Aquesta obra de denúncia, rica en contrastos i en valors humans ens arriba traduïda per Àngels Santa. La seva trajectòria en l'àmbit de l'ensenyament de la llengua francesa és de tots coneguda. La lectura es fa agradable pel llenguatge directe i fluid, i per la seva fidelitat al text original. S'agraeixen, també, les notes aclaridores de certs mots o trets propis d'aquella cultura. Llàstima que uns ulls amatents no detectessin algunes petites errades tipogràfiques de darrera hora... Sense això, (per dir-ho amb mots que delaten la meva deformació professional) s'hauria fet mereixedora de la nota màxima. Serà a la propera edició, car, no hi ha dubte que té l'èxit assegurat.

La meva felicitació a les Edicions del Jonc per la fita que s'han fixat en aquesta col·lecció "veles e vents", i per haver estat els primers a publicar una obra de Malika Mokkedem en llengua catalana.

Lídia Anoll

Carme Riera, *Cap al cel obert*, Barcelona, Destino, 2000, 351 p.

Les vicissituds dels protagonistes d'aquesta novel·la transcorren en ple del segle XIX a cavall de dues illes: Cuba i Mallorca, que permeten a l'escriptora recrear dos sistemes de vida prou diferents i que, pels detalls descrits, ella sembla conèixer força bé.

L'autora atribueix les peripècies dels personatges a l'atzar: Gabriel i Miquel encarnen dos germans acostumats a una vida dissoluta i amb poques coses en comú amb els arcàngels dels quals porten el nom. Quan, un d'ells –ben a contracor– és obligat pel seu pare a prendre muller, seguint amb la tònica de les seves ocupacions rutinàries, ambdós s'ho juguen als daus... això sí, davant de notari puix que l'un no es fia de l'altre. Si altra cosa no, la juguesca hauria de tenir prou conseqüències per a tots!

Però qui, de veres, atreu l'atenció del lector és el contingent femení de l'obra. En destaquen la protagonista i la seva cosina, n'Àngela, potser perquè